

Zitting 1982–1983

17 477

Invoeringswet Boek 8, titels 1 en 2 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek**Nr. 4**

De vroegere stukken zijn
gedrukt in de zitting 1981–1982

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 21 april 1983

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

8.1.1. Algemene bepalingen

De leden van de commissie hadden waardering voor de uitbreiding, zulks naar aanleiding van recentelijk door de Hoge Raad gewezen arresten, van het destijds vastgestelde artikel 8.1.1, lid 3, tot de thans voorgestelde leden 3–6, welke ertoe strekt de in de praktijk gerezen twijfels voor de toekomst uit te bannen. Zulks nam evenwel niet weg dat de regeling, welke nu voorligt, aanleiding gaf tot een aantal vraagpunten.

In de eerste plaats vroegen de leden van de commissie zich af waarom, in afwijking van hetgeen door de Hoge Raad bij arrest van 24 september 1976, NJ 1978, 269 werd bepaald ter beoordeling van de vraag op welk moment een voortbewegingswerktuig bestanddeel van een schip wordt, voor een ander criterium gekozen is.

Vervolgens wilden de leden van de commissie weten of, gelet op de bestaande verschillende opvattingen ten aanzien van de vraag of communicatie- en navigatiemiddelen al dan niet bestanddelen van het schip vormen, het door de thans voorgestelde regeling in vergelijking met de Vaststellingswet annex de daarbij behorende memorie van toelichting (blz. 9) geboden voordeel der rechtszekerheid, ook voor de toekomst voldoende ruimte aan verdere ontwikkelingen op het onderhavig zeevaarttechnisch terrein gelaten wordt. Wordt derhalve aan het ook door de memorie van toelichting bij het nieuw voorgestelde artikel 8.1.1, lid 4, genoemde artikel 3.1.1.3 NBW alsmede de daarbij behorende toelichting, waarin door de rechter nadrukkelijk naar de in de praktijk levende opvattingen verwezen wordt (verwezen wordt naar Van Zeven, Parlementaire Geschiedenis van het Nieuw BW, Boek 3, blz. 77), nog wel de ongetwijfeld noodzakelijke ruimte voor toekomstige ontwikkelingen gelaten?

In de derde plaats stelden de leden van de commissie vast, dat het ontwerp, evenals artikel 8.1.1, lid 3, der Vaststellingswet en het thans vigerende artikel 309, leden 2 en 3, WvK, vasthouden aan het zakenrechtelijk onderscheid tussen bestanddelen en hulpzaken (scheepstoebehoren). Hierbij merkten de leden van de commissie op dat het in de memorie van toelichting (blz. 3) genoemde artikel 3.1.1.3 NBW over bedoeld onderscheid niet rept. De gewijzigde formulering in de thans voorgestelde regeling

1 Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Kosto (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Faber (CDA), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van ES (PSP), Dales (PvdA), Janmaat (Centrumpartij), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), De Grave (VVD), Lucassen-Staутtener (VVD).

Plv. leden: Van den Bergh (PvdA), vacature PvdA, Hermes (CDA), Stemerding (PvdA), Van Kemenade (PvdA), Wallage (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Agt (CDA), Dees (VVD), Cornelissen (CDA), Van den Toorn (CDA), Leerling (RPF), Dijkman (CDA), Brouwer (CPN), Van Ooijen (PvdA), Van Dis (SGP), Hermans (VVD), Jacobse (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Lauxtermann (VVD).

inzake het scheepstoebehoren is ontleend aan artikel 3.9.2.14a NBW, dat evenwel betrekking heeft op het pandrecht, hetwelk voor de onderhavige regeling van geen belang is. Is derhalve het met zoveel woorden gehandhaafde onderscheid in het zeerecht nog gerechtvaardigd? De leden verwezen hiervoor naar de annotatie van Wachter onder het arrest van de Hoge Raad van 16 maart 1979, NJ 1980, 600 in fine.

Ten slotte stelden de leden van de commissie de vraag of het thans toegevoegde zesde lid van artikel 8.1.1 niet op gespannen voet staat met de in de memorie van toelichting (blz. 8) op de Vaststellingswet vermelde situatie dat een schip tegenwoordig veelal «prefabricated» wordt. Zal het zesde lid ook verandering brengen in het in artikel 8.3.2.1 alsmede in het in artikel 8.3.3.8 van de Vaststellingswet bepaalde?

8.2.1. Overeenkomst van goederenvervoer

Mede naar aanleiding van de memorie van antwoord nr. 7 (blz. 4, sub 5) inzake de wetsontwerpen 15 963 (Wet Overeenkomst Wegvervoer) en 15966 (Wegvervoersrecht), waaruit te destilleren valt dat de vervoerder ter ontheffing van zijn aansprakelijkheid zich doorgaans niet op het falen zijner «Erfüllungsgehilfe» kan beroepen, vroegen de leden van de commissie zich af of het niet dienstig ware een bepaling van genoemde strekking in de onderhavige titel op te nemen voor niet-geregelde gevallen; de leden verwezen daarvoor naar K.F. Haak, WPNR 5402, blz. 516.

Ware het niet evenzo wenselijk, zo vervolgden de leden van de commissie, in de onderhavige afdeling plaats te bieden aan een bepaling waarin de vervoerder ter ontheffing van zijn aansprakelijkheid de mogelijkheid ontzegd wordt een beroep te doen op de gebrekkigheid van het door hem gebezigde voertuig c.q. materiaal, zoals bij voorbeeld het nieuw voorgestelde artikel 8.2.4.3, lid 2? De leden verwezen daarvoor naar A. van Oven, Schadee-bundel, blz. 147.

8.2.2. Overeenkomst van gemengd goederenvervoer

De leden van de commissie wilden weten in welke verhouding artikel 8.2.2.1 tot het in artikel 12 WOW bepaalde staat.

Vervolgens vroegen de leden zich af, of het in artikel 8.2.2.2 bepaalde voorziet in lacunes in situaties waarin ten gevolge van het gevolgde network-system de verschillende dwingendrechtelijke systemen onvolledig op elkaar aansluiten. De leden verwezen daarvoor naar de beslissingen van de Rb. Rotterdam dd. 9 januari 1978, S&S 1979, 18 en Hof 's-Gravenhage dd. 19 december 1979, S&S 1980, 33 inzake Duchess of Holland.

In hoeverre is hiervoor van belang dat er sprake dient te zijn van een toepasselijke dwingende regeling, zoals de memorie van toelichting (blz. 1) stelt?

8.2.3. Overeenkomst tot het doen vervoeren van goederen

De leden van de commissie vroegen, of de zogeheten Selbsteintritt, anders dan in artikel 7.7.2.3, lid 1 ONBW alsmede artikel 3.3.7a Boek 3 BW ingevolge artikel 8.2.3.1 altijd wettelijk geoorloofd dient te zijn. Zij verwezen daarvoor naar P. van Schilfgaarde, Verslag van de vergadering in 1973 gehouden door de Vereeniging «Handelsrecht» en de Nederlandse Vereeniging voor Zee- en Luchtrecht over Scheepsraad, blz. 17. Zou een bevestigend antwoord op de gestelde vraag voor de expediteur geen vrijbrief tot Selbsteintritt betekenen, hetgeen de in de praktijk bestaande verwarring ten gevolge van de ook in de memorie van toelichting op de Vaststellingswet (blz. 30) geconstateerde moeilijkheid om duidelijk onderscheid tussen vervoer en expeditie te maken, (mede) veroorzaakt, althans in stand houdt?

Daargelaten het antwoord op de zojuist gestelde vraag vroegen de leden van de commissie zich af of de in artikel 7.7.2.3, lid 2, ONBW geboden constructie voor Selbsteintritt niet doorzichtelijker is dan de door artikel 8.2.3.1 vastgestelde.

Voorts was het de leden van de commissie niet ontgaan dat de rechtspraak onophoudelijk blijft worstelen met het in de hierboven gestelde vraag gesignaleerde probleem in voorkomende gevallen de expeditie-overeenkomst van de vervoersovereenkomst te onderscheiden. Ware het niet wenselijk, zo vervolgden de leden, mede gelet op de wettelijk toegestane mogelijkheid tot Selbsteintritt alsmede op het eenzijdig karakter der FENEX-voorwaarden (met name artikel 11, lid 6), nadere pogingen van wetgeverszijde in het werk te stellen teneinde de rechter in voorkomende gevallen bruikbare (hulp)middelen aan te reiken?

In de vierde plaats wilden de leden van de commissie weten of uit artikel 8.2.3.3, lid 2, voortvloeit, mede gelet op hetgeen is opgemerkt in de memorie van toelichting op dit artikel (blz. 34, sub 4), dat voor een door de opdrachtgever jegens de vervoerder in te stellen actie ter zake van schadevergoeding een voor de expediteur af te geven verklaring als bedoeld in onderhavig artikel noodzakelijk is, dan wel slechts een regeling behelst die de bewijsrechtelijke positie van de opdrachtgever ten opzichte van de vervoerder beoogt te versterken.

Is het voor het antwoord op bovengenoemde vraagstelling van belang of de expediteur, zoals mogelijk is blijkens artikel 8.2.3.0, en het gestelde op blz. 6 van de memorie van toelichting, op eigen naam dan wel op naam van zijn opdrachtgever heeft gehandeld? De leden verwezen hiervoor naar Th. H. J. Dorrestein, NJB 1073, blz. 1125.

Ten slotte vroegen de leden van de commissie zich af of ook de expediteur, mogelijkerwijs al dan niet op eigen naam, ter zake van de in de vorige vraag bedoelde schadevergoeding zelf een actie jegens de vervoerder kan instellen, zodat overeenstemming zou bestaan met het arrest van de Hoge Raad van 11 maart 1977, NJ 1977, 521.

8.2.4. *Overeenkomst van personenvervoer*

De leden van de commissie vroegen zich af hoe, gelet op de definities genoemd in artikel 8.2.4.1 en artikel 1 van het ontwerp van Wet houdende Overeenkomst Binnenlands Openbaar Personenvervoer, deze regelingen zich jegens elkaar verhouden.

8.2.7. *Verjaring en verval*

Naar aanleiding van artikel 8.2.7.1, lid 2, jo. artikel 8.2.7.2 informeerden de leden van de commissie of de in laatstgenoemde bepaling voorziene verlenging van de termijn strookt met vervoerstelsels die in geen enkel opzicht afwijking van het aansprakelijkheidssysteem toestaan.

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De griffier voor dit verslag,
Haak